

ΕΝΟΤΗΤΑ 7: ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΣΩΠΟΥ

Κείμενο 1

Ήταν είκοσι έξι χρονών. Τα μαύρα της μαλλιά τα 'χε κομμένα πολύ κοντά, κι έμοιαζε με αγόρι. Τα μάτια της, τεράστια, πέταγαν σπίθες, πίσω από κάτι ολοστρόγγυλα μεγάλα γυαλιά. Με την ανασηκωμένη της μυτούλα, το γεροδεμένο της κορμί, η Νικόλ ακτινοβολούσε κέφι και ζωντάνια. Ο πατέρας της ήταν Έλληνας, είχε παντρευτεί Γαλλίδα και ζούσαν στο Παρίσι από χρόνια. Όταν ήταν μικρή, η Νικόλ κάθε καλοκαίρι ερχόταν με τους γονείς της στην Ελλάδα για διακοπές. Είχαν πολλούς φίλους και συγγενείς.

Όταν μεγάλωσε κι όταν δεν μπορούσαν οι δικοί της να τη συνοδέψουν, ερχόταν μόνη της. Στο αεροδρόμιο την περίμεναν πάντα αγαπημένα πρόσωπα. Ήταν πολύ φίλη με τη μητέρα του Κλου, την όμορφη Ζακελίν, και φυσικά με τη Ζωή, που την ένιωθε καλύτερα κι από μεγάλη αδερφή. Είχε τελειώσει σπουδές ψυχολογίας, ήθελε να βρει δουλειά σε σχολείο για να διδάξει, της άρεσε πολύ αυτό το επάγγελμα, προσωρινά όμως εργαζόταν κοντά σ' ένα μεγάλο ψυχίατρο, τον καθηγητή Σπακ, γνωστό του πατέρα της. Έκανε χρέη γραμματέως, αλλά τα είχε καταφέρει να γίνει πολύτιμη βοηθός του. Η εξυπνάδα της, η πρωτοβουλία της, είχαν κάνει τον γιατρό Σπακ να την εκτιμήσει ιδιαίτερα, και μάλιστα να την παροτρύνει να κάνει καινούριες σπουδές ψυχιατρικής. Η Νικόλ δεν το είχε αποφασίσει ακόμη, αν και ήταν ενθουσιασμένη από τη δουλειά της κι ενδιαφερόταν για όλες τις περιπτώσεις του γιατρού Σπακ. Τώρα ερχόταν για διακοπές στην αγαπημένη της Ελλάδα, την πατρίδα της, κι ας τη φώναζαν όλοι: η Παριζιάνα. Μιλούσε ελληνικά με έντονη ξενική προφορά. Ο τρόπος που ντυνόταν, η ιδιόμορφη προσωπικότητα της, την έκαναν να ξεχωρίζει από τις άλλες Ελληνίδες. Βέβαια, μόλις τη γνώριζε κανείς από κοντά, από τις ζωηρές κινήσεις των χεριών και τον αυθορμητισμό της, εύκολα καταλάβαινε πόσο Ελληνίδα ήταν. Από τη μητέρα της είχε πάρει τη γαλατική ευγένεια που έκανε όλους να τη θαυμάζουν.

Ζωρζ Σαρρή, «Ο θησαυρός της Βαγίας», Εκδόσεις Πατάκη, σ. 35- 36

Κείμενο 2

... Ήταν ένα κορίτσι λιγνό, μέτριο σ' ανάστημα, με πλούσια μαλλιά ξανθοκόκκινα, φτενή μυτούλα, που στράβωνε κωμικά κατά το ένα μάγουλο. Το πρόσωπό της ήταν γεμάτο φακίδες, τα στρογγυλά ματάκια της παιχνιδιάζαν έξυπνα και χαρούμενα. Δεν ήταν όμορφη, καθόλου. Όμως είχε μια κάποια γλύκα αισιόδοξη, που την έκανε με το πρώτο συμπαθητική. Μεγαλύτερη από τον Ντόντο ένα χρόνο – είχε σφαιλιστά τα δεκαεφτά της – δεν έμοιαζε ακόμα κοπέλα

δεμένη. Κάτι το αδιόρατα καχεκτικό είχε στην ασυνήθιστη αδυναμία του κορμιού της, την κρυμμένη επιτήδεια από μια κομψότητα στο ντύσιμο σοφή, μιαν αφέλεια πολιτισμένη...

Έδωσε το στενό ανάλαφρο χεράκι της στον Γλαύκο, που ήτανε θερμό στην αφή κι είχε ξερό δέρμα. Το πρόσωπό της, σ' αντίθεση με το περιποιημένο ντύσιμό της, το είχε αδέξια πουδράρει. Η στραβή μυτούλα έμοιαζε σαν αλευρωμένη, κι αυτό την έκανε κωμική.

Α. Τερζάκης, «Ταξίδι με τον Έσπερο»

ΝΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΤΕ ΣΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A1. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΜΟΡΦΗΣ

1. Ποιο είναι το επικοινωνιακό πλαίσιο (πομπός, δέκτης, σκοπός) μέσα στο οποίο παράγεται το κείμενο 1;
2. Ποιο είναι το κοινό θέμα των δύο κειμένων;
3. Να παρουσιάσετε την εξωτερική εμφάνιση των κοριτσιών των δύο κειμένων αναφέροντας τρία (3) εξωτερικά χαρακτηριστικά για το κάθε κορίτσι.
4. Να αναφέρετε δύο (2) στοιχεία του χαρακτήρα του κοριτσιού στο κείμενο 1 και να τα δικαιολογήσετε μέσα από το κείμενο.
5. Σε ποιο είδος περιγραφής (υποκειμενική ή αντικειμενική) ανήκει το καθένα από τα πιο πάνω κείμενα; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.
6. Να δώσετε έναν πλαγιότιτλο για τη δεύτερη (2η) παράγραφο του κειμένου 1 («Όταν μεγάλωσε ... τη θαυμάζουν»).

A2. ΜΟΡΦΟΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ

1. α) Να εντοπίσετε και να γράψετε τρία (3) επίθετα από το κείμενο 1 και τρία (3) επίθετα από το κείμενο 2.
β) Να αναγνωρίσετε το γένος, την πτώση και τον αριθμό των επιθέτων που γράψατε.
γ) Να μεταφέρετε τα επίθετα που εντοπίσατε στον αντίθετο αριθμό.
δ) Ποιος είναι ο ρόλος των επιθέτων μέσα στο κείμενο;
ε) Να επιλέξετε δύο (2) από τα επίθετα, που έχετε εντοπίσει και να γράψετε ολοκληρωμένες προτάσεις, ώστε να φαίνεται το νόημα του κάθε επιθέτου.

2. Να επιλέξετε το ορθό.

i. Η φράση «Η στραβή μυτούλα έμοιαζε σαν αλευρωμένη» είναι:

α) κυριολεξία β) μεταφορά γ) παρομοίωση

ii. Η φράση «Τα μάτια της πέταγαν σπίθες» είναι:

α) μεταφορά β) παρομοίωση γ) κυριολεξία

2. Να συμπληρώσετε τις πτώσεις των ουσιαστικών που λείπουν στον πιο κάτω πίνακα. Να συμβουλευτείτε τη Γραμματική σας, σελ. 34-45.

Αριθμός	Ενικός	Πληθυντικός	Ενικός	Πληθυντικός
Ονομαστική	ο πατέρας			
Γενική				
Αιτιατική				τις κινήσεις
Κλητική				

3. Να αναγνωρίσετε το γένος, την πτώση και τον αριθμό των πιο κάτω ουσιαστικών.

Ουσιαστικά	Γένος	Πτώση	Αριθμός
τα χρέη			
την πατρίδα			
τους συγγενείς			

A3. ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ

1. Διαβάστε τις παρακάτω λέξεις από το κείμενο και αντιστοιχίστε με τις σημασίες τους.

Στήλη Α	Στήλη Β
πρωτοβουλία	με μεγάλη αξία
παροτρύνω	να εκφράζομαι ελεύθερα
ιδιόμορφος (-η,-ο)	αδύναμος
ακτινοβολώ	να τολμά κάποιος να κάνει κάτι χωρίς εντολή άλλων
καχεκτικός (-η-ο)	λάμπω από χαρά
αυθορμητισμός	με δική του\της ιδιαίτερη μορφή
παροδικά	προσωρινά, για λίγο
πολύτιμος (-η,-ο)	ενθαρρύνω, παρακινώ

2. Να σχηματίσετε προτάσεις με τις λέξεις της στήλης Α.

3. Να αναλύσετε στα συνθετικά τους μέρη τις πιο κάτω σύνθετες λέξεις:

καλοκαίρι , αεροδρόμιο, συγγενείς, ψυχολογία

4. Περιγράψτε τα πρόσωπα των γυναικών που παρουσιάζονται στις παρακάτω εικόνες χρησιμοποιώντας λεξιλόγιο από τον πίνακα που ακολουθεί.

Η Μόνα Λίζα

Η Παριζιάνα

Υφος & βλέμμα

ζωηρό, γοητευτικό, αφελές, θλιμμένο, άγριο, καχύποπτο, περήφανο, γλυκό, σαρκαστικό, φαρμακερό, τρομαγμένο, ξαφνιασμένο, θολό, ατάραχο, ταραγμένο, αποφασιστικό, ταπεινό, αναποφάσιστο, κοσμοπολίτικο, αλαζονικό, παράξενο, απλό, φυσικό, υποκριτικό, γνήσιο, χαμογελαστό, ανήσυχο, γαλήνιο, κοριτσίστικο, αγορίστικο, μωρουδίστικο, γυναικείο, ανδρικό, γερασμένο, εφηβικό, βλοσυρό, θυμωμένο, φιλικό, εχθρικό, κοροϊδευτικό, παγωμένο, φοβερό, τρομακτικό, αδιάφορο, καρφωμένο, απλανές, αποκρουστικό, συμπαθητικό, ύποπτο, απαθές, περιφρονητικό, υπέροχο, αγέρωχο, ζεστό, κρύο, ανήσυχο, έξυπνο, βλακώδες, διαπεραστικό, συνηθισμένο, ασυνήθιστο, υπεροπτικό, εμπιστευτικό, εντυπωσιακό, πεισματάρικο...

Μαλλιά

μαύρα, καστανά, ξανθά, πυρόξανθα, κοκκινόξανθα, κόκκινα, (κατ)άσπρα, χρυσά, σπαστά, κατσαρά, ίσια, ανακατωμένα, (καλο)χτενισμένα, αστραφτερά, αχτένιστα, ασημένια, ατημέλητα, κουρεμένα, ακούρευτα, γκριζα, γκριζόμαυρα, γκριζόξανθα, καμένα, χιονισμένα, ξερά, σκονισμένα, περιποιημένα, ιδρωμένα,

Πρόσωπο & μέτωπο

γλυκό, αγγελικό, διαβολικό, ήρεμο, χαρούμενο, ευγενικό, ρυτιδωμένο, αυλακωμένο, ρόδινο, (κατα)χλωμό, (κατα)κόκκινο, παχουλό, τετράγωνο, στρογγυλό, τριγωνικό, ακανόνιστο, πλατύ, στενό, φαρδύ, μικρό, αγριεμένο, ήρεμο, ξερακιανό, στεγνό, ξερό, ανατριχιαστικό, αφράτο, γελαστό, λυπημένο, ήσυχο, ανήσυχο, βλοσυρό, αγριωπό, τυρανισμένο, καλοθρεμμένο, αδύνατο, ανέμελο, ξωτικό, ανεμοδαρμένο, ηλιοκαμένο, συμπαθητικό, χοντροκομμένο, λεπτοκαμωμένο, αποκρουστικό...

Κινήσεις γεριών, ποδιών, κεφαλιού, σώματος

γρήγορες, γοργές, ταχείες, αργές, κανονικές, ακανόνιστες, βίαιες, ήρεμες, βιαστικές, ναυαγικές, συνηθισμένες, ασυνήθιστες, παράξενες, κυκλικές, ευθείες, απανωτές, αραιές, πυκνές, αστραπιαίες, κεραυνοβόλες, χαρούμενες, λυπημένες, χορευτικές, μονοκόμματα, βαριές, ελαφρές, ανάλαφρες, βασανιστικές, σπασμωδικές, αστείες, σοβαρές, μηχανικές, ελεγχόμενες, ακριβείς, καλοζυγισμένες, άτσαλες, χειμαρρώδεις, τρυφερές, άγαρμπες, σίγουρες, θαρραλέες, δειλές, αβέβαιες, διστακτικές, χαρακτηριστικές, σκεφτικές, αφελείς, πονηρές, ύποπτες...

<p>υπέροχα, πανέμορφα, κυματιστά, λιγιστά, πυκνά, αραιά, κοντά, μακριά...</p> <p><u>Μάτια</u></p> <p>αμυγδαλωτά, σχιστά, μεγάλα, μικρά, βαθουλωτά, άχρωμα, ανέκφραστα, χαρούμενα, ανήσυχα, ερευνητικά, γλυκά, άγρια, ήρεμα, κλειστά, ανοιχτά, παιχνιδιάρικα, βουρκωμένα, μελιά, γαλανά, μαύρα, πράσινα, καστανά...</p>	<p><u>Εκφράσεις</u></p> <p>γλυκές, ευγενικές, τυπικές, επιθετικές, αμυντικές, απαθείς, ανέκφραστες, ατάραχες, στέρεες, αδιάφορες, χαρωπές, γρήγορες, αδιάκοπες, επαναλαμβανόμενες, βιαστικές, τρεμουλιαστές, αφηρημένες, ζεστές, θερμές, κρύες, ψυχρές, παγωμένες, μιμητικές, ενθουσιώδεις, χαζές, αστείες, σοβαρές, απελτισμένες, νευρικές, ταραγμένες, ήρεμες, ανησυχητικές, χαμένες, ενθαρρυντικές...</p>
---	---

A4. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

Να γράψετε μία επιστολή σε έναν φίλο/η σας και να του/της περιγράψετε ένα αγαπημένο σας πρόσωπο, φίλο/η ή συγγενή. Στην επιστολή σας να περιγράψετε το πρόσωπο αυτό και όλα όσα σας εντυπωσιάζουν στον χαρακτήρα του/της. (200 – 220 λέξεις)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΣΩΠΟΥ

Σχεδιάγραμμα

Πρόλογος:

- Το όνομα του προσώπου που θα περιγράψουμε και θα χαρακτηρίσουμε, η καταγωγή, η ηλικία, το επάγγελμά του
- Η σχέση του με μας (πώς, πότε και πού έγινε η γνωριμία μας μαζί του)

Κύριο μέρος:

- Εξωτερική εμφάνιση: ανάστημα, πρόσωπο (μάτια, μέτωπο, μύτη, στόμα, πηγούνι, μαλλιά), σωματικά ελαττώματα (αν έχει), βάδισμα, κινήσεις, ντύσιμο (πρωτότυπο, άχαρο, χρωματισμοί ρούχων που προτιμάει).
- Εσωτερική περιγραφή: προτερήματα και ελαττώματα, χαρακτήρας, συμπεριφορά, συνήθειες, παραξενιές, χόμπι.
- Διάφορα περιστατικά όπου εκδηλώθηκε χαρακτηριστικά ο εσωτερικός του κόσμος, η γνώμη των άλλων για το άτομο αυτό.

Επίλογος:

- Συναισθήματα και η γενική κρίση μας.

